

ВІДГУК

доктора юридичних наук Агапової Олени Валеріївни

на дисертацію Ніколаєнка Ігоря Олеговича

**на тему «Адміністративно-правові засади регулювання публічних сервісів
у сфері підприємницької діяльності»**

**на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право»**

Актуальність теми дисертаційного дослідження Ігоря Олеговича Ніколаєнка зумовлена глибокими трансформаційними процесами, що відбуваються в системі публічного управління України в умовах євроінтеграції, цифровізації та реформування адміністративного законодавства. Перехід від контролюючої до сервісної моделі держави об'єктивно зумовлює необхідність теоретичного осмислення та нормативного вдосконалення адміністративно-правових засад регулювання публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності.

Розвиток підприємництва як основи економічного зростання, формування конкурентного середовища, створення робочих місць та залучення інвестицій безпосередньо залежить від якості, доступності та прозорості публічних сервісів. У цьому контексті адміністративно-правове регулювання виступає ключовим інструментом забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами, гарантування прав суб'єктів господарювання та формування сприятливого регуляторного середовища.

Практична значущість теми полягає у тому, що сучасний стан нормативно-правового забезпечення публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності характеризується фрагментарністю, наявністю колізій, складністю процедур та надмірною зарегульованістю окремих адміністративних процесів. Це негативно впливає на бізнес-клімат, створює корупційні ризики та ускладнює реалізацію принципів належного урядування.

Особливої ваги дослідження набуває в умовах реалізації Закону України «Про адміністративну процедуру», подальшого впровадження принципів «єдиного вікна», «мовчазної згоди», «цифровий за замовчуванням», а також гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу.

Таким чином, дисертація І.О. Ніколаєнка присвячена актуальній проблематиці сучасної науки адміністративного права та виконана у межах спеціальності 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

Дисертація має логічну структуру, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Автором опрацьовано значний масив нормативних актів, судової практики, наукових джерел та матеріалів зарубіжного досвіду, що дозволило сформулювати комплексні й обґрунтовані висновки.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правових засад регулювання публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності в умовах цифровізації та євроінтеграційних процесів.

Заслуговує на позитивну оцінку сформульоване автором визначення адміністративно-правових засад регулювання публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності як системно впорядкованого комплексу правових засобів і механізмів реалізації сервісної функції держави.

Обґрунтованою є пропозиція щодо законодавчого закріплення єдиних стандартів якості публічних сервісів та запровадження спеціальної адміністративної відповідальності за порушення строків і стандартів їх надання.

Позитивно оцінюється ініціатива нормативного закріплення принципу «цифровий за замовчуванням», розширення можливостей дистанційної ідентифікації та впровадження автоматизованих процедур прийняття адміністративних рішень із використанням технологій штучного інтелекту за умови збереження належних процесуальних гарантій.

Важливим є узагальнення зарубіжного досвіду держав – членів ЄС щодо кодифікації адміністративних процедур, розвитку електронного урядування,

забезпечення принципів пропорційності, правової визначеності та належного урядування.

Висновки, сформульовані здобувачем за результатами проведеного дослідження, змістовні та демонструють досягнення поставленої у роботі мети. На увагу, зокрема, заслуговують сформульовані І.О. Ніколаєнком перспективні напрями удосконалення адміністративно-правових засад регулювання публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності, до яких автор відносить впровадження принципу одноразового подання даних (*once-only principle*) як процесуальної гарантії для суб'єктів господарювання та розвиток повної міжреєстрової взаємодії з урахуванням вимог цифрової сумісності та інтеперабельності, що застосовуються у державах-членах ЄС; розвиток інтегрованого «єдиного цифрового шлюзу» доступу до публічних сервісів для бізнесу з орієнтацією на життєвий цикл підприємницької діяльності, що відповідає концепції *Single Digital Gateway* Європейського Союзу; формування цілісної сервісно-орієнтованої адміністративно-правової екосистеми, у межах якої кодифікована процедура, реєстрова інфраструктура, цифрові платформи взаємодії та чітко визначена компетенція органів публічної влади функціонують у системній єдності та забезпечують реальне зниження адміністративних бар'єрів для підприємців.

Разом з тим дисертаційне дослідження не позбавлене окремих дискусійних положень і недоліків.

По-перше, у підрозділі 1.2, присвяченому історіографії та методології дослідження, доцільним було б ширше висвітлити доктринальні підходи зарубіжних учених щодо концепції «*service state*» та правової природи публічних сервісів у підприємницькій сфері.

По-друге, у розділі 2 дисертації аналіз судової практики здійснено переважно на рівні загальних тенденцій; водночас більш глибоке опрацювання окремих правових позицій Верховного Суду сприяло б посиленню аргументації висновків автора.

По-третє, запропоновані зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення потребують додаткового обґрунтування з точки зору

співвідношення адміністративної відповідальності посадових осіб із дисциплінарною та цивільно-правовою відповідальністю.

По-четверте, положення щодо впровадження автоматизованих процедур прийняття адміністративних рішень із використанням штучного інтелекту потребують більш детального розкриття механізмів забезпечення прозорості алгоритмів та можливості ефективного оскарження таких рішень.

По-п'яте, у роботі доцільно було б подати узагальнені результати власних емпіричних досліджень або анкетування суб'єктів підприємницької діяльності щодо оцінки якості публічних сервісів, що підсилило б прикладний аспект дисертації.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки виконаної роботи.

Враховуючи вищезазанчене, дисертація на тему «Адміністративно-правові засади регулювання публічних сервісів у сфері підприємницької діяльності» є завершеною науковою працею, що відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів», а її автор – Ніколаєнко Ігор Олегович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право».

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук,

заступник директора з наукової роботи

Київського науково-дослідного інституту судових експертів

Міністерства юстиції України

Ніколаєнко

Агапова О.В. Агапові засвідчую

Чесний секретар ІІДКХС

Агапова

Л. Д. Толікова